

Шулюк Богдана Степанівна

*к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

Петрушка Олена Володимирівна

*к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ

Успішний розвиток соціально-економічної системи держави, здатної лідирувати в світовій економіці, потребує створення сприятливого інвестиційного клімату, інноваційних технологій, акумулювання матеріальних, фінансових, науково-технічних ресурсів для проведення багатосторонньої модернізації і реконструкції виробничої сфери. Публічні закупівлі є ефективним інструментом концентрації фінансових ресурсів країн для здійснення науково-технічних, інноваційних, соціально-економічних програм. У цілому в міжнародному законодавстві закупівлі означають придбання будь-якими способами товарів, робіт або послуг [1, с. 32].

Необхідність бюджетного фінансування системи закупівель товарів, робіт, послуг для забезпечення державних потреб зумовлена наявністю сфер виробництва, що мають загальнонаціональне значення, зокрема тих, які володіють високою капіталоемністю, підвищеним ризиком, віддаленим економічним ефектом. Так, у світовій практиці за рахунок бюджетних коштів традиційно фінансуються окремі галузі економіки, об'єкти соціальної та виробничої інфраструктур, розвиваються нові прогресивні галузі, що визначають науково-технічний прогрес і сприяють докорінним структурним змінам в економіці.

У багатьох країнах організація закупівель для державних потреб ґрунтується на схожих загальних принципах. Практично в усіх документах, які

регулюють публічні закупівлі різних країн, наголошується, що основна відмінність публічних закупівель від закупівель, що проводяться комерційним сектором і приватними особами, – це те, що вони здійснюються не на власні кошти покупця, а на гроші платників податків. На відміну від приватного сектора, який діє у своїх інтересах, у випадку публічних закупівель закупівлю товарів і послуг здійснює третя сторона – державні службовці. В цих умовах виникає широкий простір для неефективності та зловживань. Це означає, що при закупівлях для державних потреб мають діяти особливі вимоги до організації процесу закупівель. Відповідно більшість механізмів закупівель, які використовуються в різних країнах, направлені на усунення цієї проблеми.

Сьогодні майже усі демократичні країни декларують, що механізм публічних закупівель повинен бути заснований на двох базових принципах: економії та справедливості (табл. 1). Важливість цих принципів для процесу публічних закупівель і механізм їхнього здійснення доведені до всіх державних замовників, кінцевих одержувачів відповідних благ, для яких вони здійснюються, а також до середовища постачальників і підрядчиків.

Таблиця 1

Основні принципи механізму публічних закупівель у світі*

№ п/п	Назва принципу	Зміст принципу
1.	Рівність	Надання рівних можливостей усім заявникам
2.	Чесність	Зведення до мінімуму корупції і покровительства
3.	Економія і ефективність	Отримання товарів і послуг за мінімальними цінами мають періодично порівнюватися з оціночними даними та аналогічними операціями; необхідна ревізія накопичених запасів
4.	Результативність	Необхідно періодично розглядати виконання закупочних планів, з метою припинення тієї діяльності, котра не дає результату

*Складено авторами

Будь-які закупівлі, незалежно від суми і обсягу товарів, не тільки в теорії, але й на практиці будуються на основі рівності і відкритості. Вони надають рівні можливості всім учасникам конкурсних торгів завдяки використанню

відкритих і загальноприйнятих каналів інформації. Процедури є чітко визначені, а всі зміни в правилах доводяться до відома всіх учасників.

Таким чином, бюджетне фінансування системи закупівель у світі, з одного боку, дозволяє вирішувати завдання соціально-економічного розвитку країни, з іншого – збільшувати доходи бюджетів усіх рівнів та забезпечувати посилення фінансово-економічних позицій господарюючих суб'єктів – одержувачів бюджетних асигнувань, виступає дієвим механізмом їх підтримки і джерелом формування фінансових ресурсів, які можуть бути спрямовані ними на цілі свого розвитку.

Найбільш значущим чинником розвитку механізму фінансування публічних закупівель виступає соціально-економічна політика держави, що реалізується в конкурентних ринкових умовах. Здійснення виваженої державної політики з урахуванням особливостей та структури народногосподарського комплексу має на меті удосконалення та утвердження ринкових механізмів розвитку економічних і суспільних відносин, підвищення іміджу країни, забезпечення її сталого розвитку.

Література:

1. Тополенко Н. М. Проблеми та особливості реформування процедур публічних закупівель в державних підприємствах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 18, Ч. 2. С. 31–35.